

TÜRKİYE'NİN ZEHİRLİ BİTKİLERİ

Ders 13

LILIACEAE FAMILİYASI

Urginea maritima ***(Adasođanı)***

TANIM:

Soğanlı çok yıllık bitki.

Yapraklar 30-40 cm uzunluđunda.

Çiçekler beyazımsı ya da pembe ve gövdenin ucunda bir arada toplanmış.

-ZARARLI KISIMLARI: Soğanları.

-ZEHİRLİ BİLEŞİKLER: Sillarin, digitoksine benzeyen kardiyoaktif bir steroid.

YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT:

Akdeniz ÷lkelerinde yayılıő gösteren, iri soğanlı, zehirli bir bitkidir.

Yurdumuzda Batı ve Güney Anadolu bölgelerinin kıyı kesimlerinde taşlı ve boş alanlarda, orman altlarında yetişir.

MuĐla, Antalya' da yaygındır.

Soğanları 5-15 cm çapında ve toprak yüzeyinin hemen altında bulunur.

Bitkinin soğanları sonbaharda toplanır, dıştaki kurumuş tabakalar temizlenir; boyuna dilimler halinde kesilir ve kurutularak *Bulbus Scillae* T.K. droğu hazırlanır.

Bileşiminde başlıca sillarozit (sillaren) A ve sillarozit (sillaren) B heterozitleri bulunur.

Bunlar kardiyotonik etkili bileşiklerdir, dolaylı olarak diüretik etki de gösterir.

Drođun mezofil hücrelerinde bol miktarda rafit demetleri vardır.

İğne şeklindeki bu kristaller nedeniyle tahriş edicidir, bu nedenle drog hazırlanırken, soğanların dilimlenmesi sırasında elleri tahriş eder ve kaşıntıya neden olur; eldivenle çalışılması gerekir.

Halk arasında dışarıdan romatizma ağrılarında kullanılır.

Tahriş edilen kısma kan toplamasını sağlayarak etki etmektedir.

Veratrum album (=Beyaz öpleme)

TANIM:

50-100 cm boyunda yeşilimsi beyaz çiçekli, çok yıllık bir bitkidir.

Gövde dik, yapraklar büyük, geniş ovat, sapsız, alternan dizilişli ve belirgin paralel damarlıdır.

Çiçek durumu büyük ve bileşik salkım, çiçekler çok sayıda ve yeşilimsi-beyaz renklidir

Familyanın rizom taşıyan cinsidir..

YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT:

Orta ve Güney Avrupa dağlarında, yurdumuzda Kuzeydoğu Anadolu yaylalarında orman açıklıklarında, çayırılık yerlerde yetişir.

Bitkinin sonbaharda kökleri ile birlikte toplanan rizomları **Rhizoma Veratri albi** droğunu verir. Bileşiminde başlıca **protoveratrin A** ve **B** alkaloidleri bulunur.

Tansiyon düşürücü olarak, ayrıca romatizmada kullanılırsa da zehirli bir drogdur.

ÇİÇEK AÇMA ZAMANI: Haziran-Ağustos

ZARARLI KISIMLARI: Tüm bitki, özellikle de rizomlar

ZEHİRLİ BİLEŞİKLER: Veratrum alkaloidleri (Sodyum kanal aktivatörleri)

ARACEAE FAMILİYASI

Tropik ve subtropik bölgede yetişen, çok yıllık, rizomlu veya yumrulu, otsu bitkilerin bulunduğu bir familyadır.

Yapraklar basit veya parçalı, damarlanma paralel, palmat, pennat veya pedattır.

Çiçekler **spadiks** durumunda olup durum büyük bir **spata** ile sarılmıştır.

***Arum* sp. (=Yılan yastığı, yılan bıçağı, danaayağı)**

TANIM:

Yumrulu, çok yıllık bitkilerdir.

Yapraklar uzun saplı, lamina sagittat veya hastat çiçekler tek eşeyli ve periantsızdır; spadiksin alt kısmında dişi, üst kısmında erkek, ikisinin arasında da kıl şeklinde verimsiz çiçekler bulunur.

Spadiks büyük bir spata tarafından sarılmıştır.

-ÇİÇEK AÇMA ZAMANI: Nisan- Mayıs

-YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT: Marmara ve Karadeniz Bölgeleri en yaygın yetiştikleri bölgelerdir.

Ama yurdumuzun hemen her bölgesinde uygun ortama sahip nemli ve gölgeli yerlerde, tarla, hendek kenarlarında da bu cinse ait türlere rastlanır.

-ZARARLI KISIMLARI: Tüm bitki, özellikle de yaprağı ve yumrusu, meyveleri.

Kırmızı renkli meyveleri özellikle çocukların ilgisini çeker.

-ZEHİRLİ BİLEŞİKLER: Tam olarak yapısı aydınlatılmamış bazı bileşikler, alkaloidler, GI toksinleri ve kalsiyum okzalat kristalleri

Arum' lar zehirli bitkilerdir, taze bitki rafitlerden dolayı tahriş edicidir; yumrularında bol **nişasta**, **saponin** ve **alkaloit** vardır.

Bu cinsin yurdumuzda yetişen türleri, *A.italicum*, *A.maculatum*, *A.dioscoridis*, *A.orientale*, alkaloitleri nedeniyle hayvanlar ve insanlar için zehirlidir.

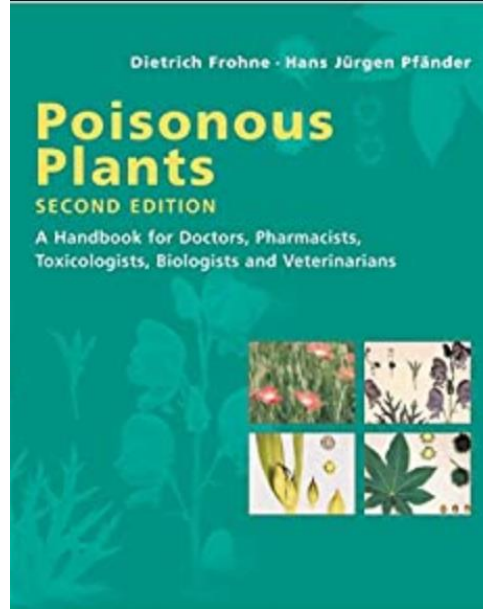
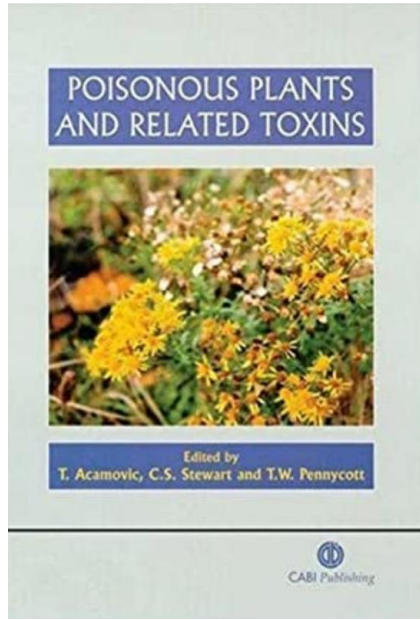
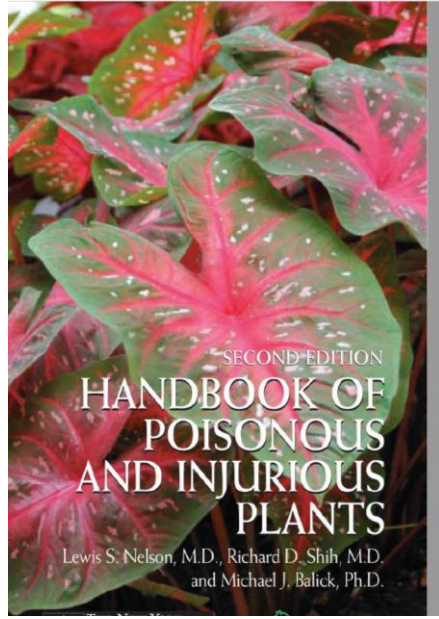
Fakat kurutulmuş ve suda kaynatılmış yumrular bazı yörelerde yenir.

Ayrıca yumruları doğadan sökülerek, süs bitkisi olarak yurt dışına satılır.

Arum maculatum

Arum dioscoridis

Yararlanılan kaynaklar

Wirbeltierforschung in der Kulturlandschaft

Mode of action and toxicology of plant toxins and poisonous plants

Wink, M.

Heidelberg University, Institute of Pharmacy and Molecular Biotechnology, INF 364, 69120 Heidelberg, Germany

Abstract

Plants have evolved the strategy to produce bioactive natural products as a means of defence against herbivores and microbes. Some plants produce toxins that can severely damage or kill a herbivore. The molecular mode of action of neurotoxins, cytotoxins, metabolic poisons, mutagens and toxins that affect skin and mucosal tissues are summarised and discussed. Important poisonous plants of Europe, their toxins and toxicology are tabulated, as this group of plants can provide lead compounds for the development of natural pesticides against insects, slugs or rodents.

- Ö.SEÇMEN,E.LEBLEBİCİ: Yurdumuzun Zehirli Bitkileri, E.Ü. Fen Fak. Kitapları Ser., no:102,102 sayfa.1987.